

**EUROPRODUKT
PomoCentre
CZT - AgroTech**

**Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa
ul. Pomologiczna 18, 96-100 Skierniewice
tel.: +48-46-833 20 21, fax: +48-46-833 32 28
Dyrektor: Prof. dr hab. Danuta Goszczyńska
e-mail: Danuta.Goszczyńska@insad.pl**

OFERTA WDROŻENIOWA - 2006

„Nowe odmiany borówki wysokiej i półwysokiej do uprawy w warunkach centralnej Polski”

Słowa kluczowe: **borówka wysoka (*Vaccinium* spp.), wzrost wegetatywny, plon**

Opis wdrożenia:

Badania obejmowały 5 odmian borówki wysokiej (*Vaccinium corymbosum* L.): 'Brigitta', 'Bonifacy', 'Denise', 'Toro', 'Sierra' oraz 2 odmiany borówki półwysokiej (*Vaccinium corymbosum* X *Vaccinium angustifolium*): 'Emil' i 'Putte', w porównaniu z odmianą standardową 'Bluecrop'. Porównywano liczbę i sumaryczną długość przyrostów jednorocznych oraz plonowanie roślin i przeciętną masę owoców. Rośliny posadzono wiosną 2001, w rozstawie 2,5x1 m. W rzędach zastosowano ściółkę z trocin (uzupełniana, co 2 lata), w międzyrzędziach – ugór herbicydowy, od trzeciego roku murawę.

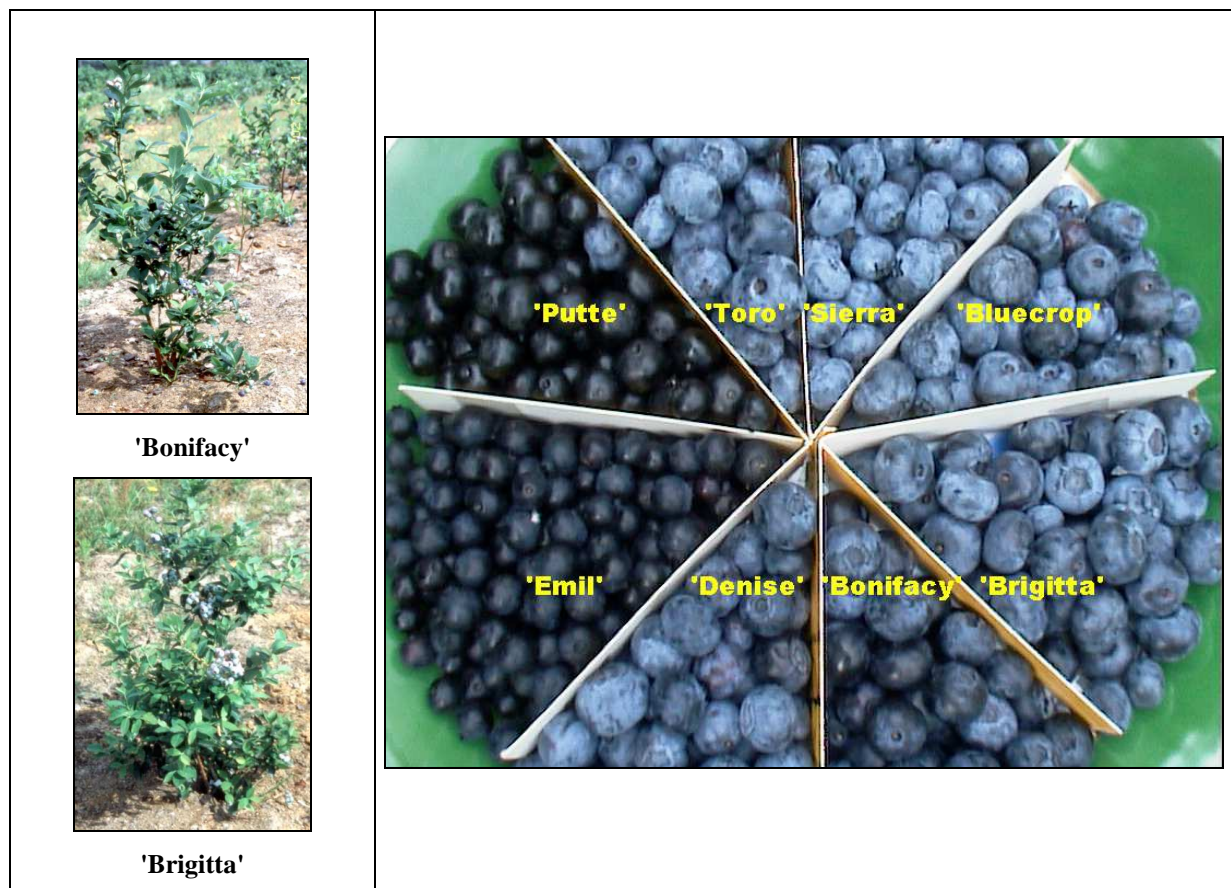
Najwięcej przyrostów stwierdzono na krzewach odmiany 'Brigitta', najmniej na krzewach odmiany 'Bonifacy', jednakże przyrosty tej odmiany były najdłuższe.

Krzewy odmian 'Emil' i 'Putte' były najniższe, o najmniejszej objętości korony. W okresie 5 lat krzewy wszystkich odmian owocowały dość słabo, a sumaryczny plon poszczególnych odmian, za lata 2002-2006, nie różnił się istotnie. Najwyższy plon uzyskano z krzewów nowej polskiej odmiany 'Bonifacy' oraz odmian 'Putte' i 'Emil', najniższy - z krzewów odmian 'Sierra' i 'Toro'. Na niskie plonowanie wpłynęły słaby wzrost wegetatywny roślin oraz przemarznięcie pąków kwiatowych (w latach 2003 i 2005). W 2003 roku przemarzły pąki kwiatowe odmian 'Bluecrop', 'Brigitta', 'Denise', 'Toro' i 'Sierra', w 2005 – 'Brigitta' i 'Toro'.

Włączone do badań borówki półwysokie potwierdziły dużą odporność na mróz i przymrozki oraz wysoką plenność, którą z uwagi na słaby wzrost roślin, można jeszcze zwiększyć, poprzez zagęszczenie nasadzenia.

W każdym roku badań owoce osiągały różną wielkość. Najwyższą masę uzyskiwały owoce odmian 'Denise', 'Brigitta' i 'Toro'. Owoce odmian półwysokich różniły się od odmian borówki wysokiej mniejszą masą, barwą (ciemne, prawie czarne) oraz brakiem nalotu woskowego. Słabszy nalot woskowy występował także na owocach polskiej odmiany 'Bonifacy', owoce pozostałych odmian były pokryte nalotem silnie lub bardzo silnie. Owoce większości odmian były lekko spłaszczone, owoce odmiany 'Brigitta' - najbardziej spłaszczone, a owoce odmian 'Emil', 'Putte' i 'Denise' – okrągłe. Ponadto, owoce odmiany 'Denise' zawierały najwięcej ekstraktu.

Na uwagę zasługują: odmiana australijska 'Brigitta', charakteryzująca się kształtnymi, wyrównanymi, bardzo jędrnymi owocami i późniejszą, od odmiany 'Bluecrop', porą dojrzewania owoców oraz odmiana amerykańska 'Toro', o dużych, dość równomiernie dojrzewających owocach. Polska odmiana 'Bonifacy' ma owoce duże, aromatyczne o lekko korzennym smaku, ale mniej jędrne od odmiany 'Brigitta'.

Krzewy w trzecim roku po posadzeniu

W górnej części od lewej owoce: 'Putte', 'Toro', 'Sierra', 'Bluecrop'; w dolnej części, od lewej: 'Emil', 'Denise', 'Bonifacy', 'Brigitta'

Innowacyjność wdrożeniowa – efekty gospodarcze i społeczne

Badane odmiany borówki wysokiej ('Brigitta', 'Bonifacy', 'Denise', 'Toro', 'Sierra') plonem i jakością owoców dorównywały standardowej odmianie 'Bluecrop'. Borówki półwysokie, poza dużo słabszym wzrostem wegetatywnym, wykazały dużą odporność na mróz i przymrozki oraz wysoką plenność, jednakże ze względu na drobne owoce, nasadzenia produkcyjne możliwe są tylko przy zmechanizowaniu zbioru owoców.

Podmioty, do których skierowana jest oferta wdrożeniowa

Gospodarstwa sadownicze, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, ogrody działkowe

Twórcy oferty wdrożeniowej:

Samodzielna Pracownia Nawadniania i Upraw
Roślin pod Osłonami
Zakład Planowania Naukowego

Autor:

Dr Danuta Krzewińska
tel. (046) 83 45 415
e-mail: Danuta.Krzewinska@insad.pl

Współautorzy:

doc. dr hab. Smolarz Kazimierz
mgr Tryngiel-Gać Anna